

DOKTORENS BORD

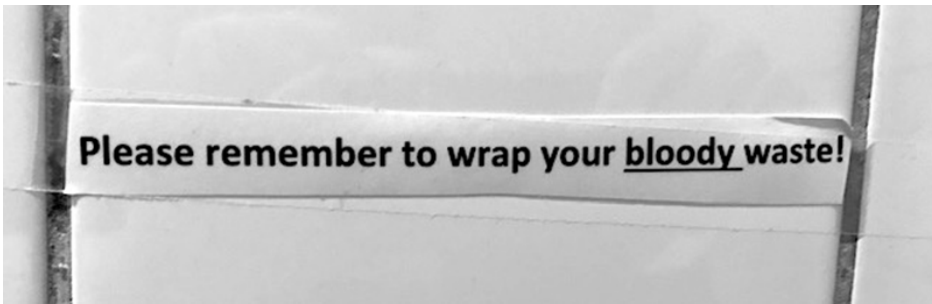
LÆKKENDE KROPPE (U)MULIGHEDER

Om krop, blod, slim og ung tilblivelse

LISE ULRIK ANDREASEN

Ph.d.-afhandlingen „The Possibilities of Leaky Bodies. A Feminist Materialist Ethnography of Menstruating Youth“ (2022) undersøger, hvordan unge i en hovedsageligt hvid øvre middelklasseforstad til København bliver til (Braidotti 2002) med menstruation. Projektet er baseret på et længere feltarbejde i en ungdomsklub, og kernedata stammer fra gruppeinterviews foretaget i klubben og på en skole i nabolaget, hvor 38 unge menstruerende mellem 12 og 16 år deltog.

Som ny ph.d.-studerende på DPU bemærkede jeg en papirlap, der tapet til toiletvæggen råbte: „Please remember to wrap your bloody waste!“. Understregningen og udråbstegnet, der skældte på mig, illustrerer menstruation som et både skjult og højintensivt fænomen. Menstruation som krop-verden-relati-on har gjort det til et oplagt tema for antropologien (hos fx Mary Douglas og Margaret Mead). Dog er menstruation som mere end medicinsk og biologisk fænomen underbelyst i en dansk kontekst, og afhandlingen er således den første større danske undersøgelse af menstruation som et sociomaterielt fænomen. I mine undersøgelser har jeg insisteret på at åbne op for det blodige og på denne måde bidrage til et felt af menstruationsforskning, der er blevet betegnet som „anæmisk“ (Persdotter 2022) i sit manglende engagement med menstruationens materialiteter.



Med ambition om en tiltrængt transfusion er undersøgelsens synliggørelse af krop, blod, slim, bind og tamponer piblet frem gennem analyse og skrift, der er formet af et feministisk nymaterialistisk blik. Afhandlingen fokuserer på pædagogisk antropologiske temaer som ungdom, fællesskab og identitet med skolen som ramme for hverdagslivet. Den teoretiske ramme tager udgangspunkt i undersøgelsens empiri, og ved at tænke projektet gennem en affirmativ etisk tilgang gør projektet det, som flere af de unge deltagere udtrykte ønske om: Det tænker menstruation og lækkende kroppe ind i forskningsprocessen uden at reproducere stigma og rammesætte menstruation som udelukkende begrænsende. At tænke på menstruation og unges tilblivelse gennem en posthumanistisk feministisk linse er ikke en manglende interesse for unge menstruerende og deres liv. Ej heller er det en fornægtelse af subjektivitet, men er derimod et perspektiv, der ved at tænke tilblivelse som kropslig, relationel og processuel (Braidotti 2002) og dermed tildele opmærksomhed til kroppes, følelsers, blods og slims betydning for unge menstruerendes (u)muligheder for tilblivelse tager de unge menstruerende alvorligt. Afhandlingen bidrager med et bud på, hvordan posthumanistisk feminisme kan arbejde generativt i feltarbejde og analyse. Den posthumanistiske feminisme, her tænkt med den feministiske filosof Rosi Braidotti, insisterer på en relationel værensentologi, der kan favne den tiltagende komplicerede verden, som de unge menstruerende navigerer i. Ved at undersøge et klassisk antropologisk tema som menstruation som kropsligt, relationelt og som situeret i en kompleks samtid bliver det muligt at vide noget nyt om menstruations betydning for unge af i dags tilblivelsesmuligheder.

En central indsigt er, hvordan menstruation kommer til syne som relationelt og situeret i kropslige og sociale vilkår. At undersøge menstruation blandt hvide øvremiddelklassemenstruerende betyder, at undersøgelsen har kunnet sige noget særligt om menstruation i et udsnit af danmarkskortet, hvor for eksempel særlige materielle vilkår og specifikke idealer om krop er på spil. Et eksempel herpå er, hvordan flere af de unge havde en vished om at tilhøre det øverste lag i samfundet og derfor tænkte på sig selv som de „mest normale menstruerende“. Deltagerne var en homogen gruppe af reflekterende unge med travle fritidsliv og en hverdag præget af forældrenes ambitioner for dem. Dette betød blandt andet, at den menstruerende krop med risiko for lækage, smerter og ubehag blev besværliggjort, når den kom i vejen for de idealer om deltagelse og præstation, hverdagen var indrettet efter. De unges privilegerede position til trods manglede flere unge basal viden om egen krop, hvilket medvirkede til at mystificere og besværliggøre menstruation og øge bekymringer om lækage og eksponering. De unges menstruelle virkelighed kom i høj grad til syne gennem krop-menstruation-relationer, hvor kroppe intraagerede med besværligt „menstru-slim“ (Pers-

dotter 2022), der nægtede at lade kroppen adskille sig fra verden, eller blev til forstyrrende kroppe, der afbrød gruppearbejdet i skolen, eller blev til seksuelle kroppe, når mødre nægtede deres børn at anvende tamponer, fordi krop-tampon-relationen kunne forstyrre ideen om en ideelt intakt og ikke-seksuel krop. For de unge er menstruation en sociomateriel virkelighed, der gennemvæver deres liv og kropslige tilbliven. I værste fald som hårdt arbejde for at kunne passere som ikke-menstruerende, som vedvarende ubehag, ængstelse eller som eksklusion fra deltagelse i hverdagen og fællesskabet.

I bedste fald som en mulighed. Afhandlingen viser nemlig også, hvordan menstruation kom til syne som kritik og subversion. I analysen fremstår særligt interviewet som et menstruelt mulighedsrum, hvor sprækker af modstand mod besværliggørelsen af menstruerende kroppe, kom til syne. Både når deltagerne fortalte om modstandshandlinger, når de skabte et menstruelt hverdagsutopia og i al dydmyghed bare ønskede, at menstruation kunne være, som Eva sætter ord på her:

Jeg har menstruation, men jeg kommer til at klare det, men jeg er ikke o.k., og der er ikke noget, du kan gøre ved det, og det er bare en normal ting, og folk ville ikke være sådan: Aaaaad, den person har menstruation [...]

Her fandt de unge styrke gennem sårbare udvekslinger, som lagde grunden for latter og fællesskab. De berettede om hverdagens minirevolter, som da en af deltagerne bad skoleledelsen om at forbedre vilkårene for menstruerende, eller da en anden chokerede en klassekammerat med sit menstruationsblod og dermed vendte ubehag til stolthed. De talte om slim, dårlig lugt og koaguleret blod, og samtalen blev på den måde en tilblivelse med menstruation. Ud fra de lækkende kroppes umuliggjorte vilkår opstod der altså muligheder. På den måde er et af afhandlingens fornemmeste bidrag synliggørelsen af menstruation, at menstruation har betydning for unge, der menstruerer, og at menstruation i højere grad bør indgå i diskussioner af børne- og ungdomsliv, så børn og unges muligheder for deltagelse og glæde i hverdagslivet – og deres tilblivelse med menstruation – kan udvides.

Note

Forsvar 7. november 2022. DPU, Aarhus Universitet..

Litteratur

Braidotti, Rosi
2002 Metamorphoses Towards a Materialist Theory of Becoming. Cambridge: Polity.

Persdotter, Josefin
2022 Menstrual Dirt. An Exploration of Contemporary Menstrual Hygiene Practices in Sweden. Faculty of Social Sciences, . <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/70567>.

